

ANGLO-NEOLOGIZMUSOK ASSZIMILÁCIÓS FOLYAMATAI NÉMET NYELVI KONTEXTUSBAN AZ AKTÍV TURIZMUS FOGALOMKÖRÉNEK PÉLDÁIN SZEMLÉLTETVE

ASSIMILATION PROCESSES OF ANGLONEOLOGISMS IN THE GERMAN-SPEAKING CONTEXT, ILLUSTRATED BY EXAMPLES FROM THE FIELD OF ACTIVE TOURISM

Csák Éva^{1*}

¹Idegennyelvi és Továbbképzési Tanszék, Pedagógusképző Kar, Neumann János Egyetem, Magyarország

---

Kulcsszavak:

neologizmuskutatás
jövevényszavak
anglo-neologizmusok
korpusznyelvészet
asszimilációs folyamatok

Keywords:

neologism research
loan words
anglo-neologisms
corpus linguistics
assimilation processes

Cikktörténet:

Beérkezett: 2017. szeptember 15
Átdolgozva: 2017. szeptember 24
Elfogadva: 2017. október 12.

Összefoglalás

A nyelvi változás, azon belül a neologizmusok keletkezése már régóta tárgya a nyelvtudományi kutatásoknak. Egy adott beszélőközösség társadalmi életében bekövetkező változások nyomán új fogalmak jelennek meg. Az új eszközök, tevékenységek, stb. nominációi mindenek előtt az angol nyelv különböző változataiból jövevényszóként kerülnek a német nyelvhasználatba. A tanulmány célja, hogy bemutasson és elemezzen néhány, az utóbbi két évtizedben a német nyelv aktív turizmussal kapcsolatos nyelvhasználati színterén létrejött új nominációt. Az elemzés részletesen kitér a kiválasztott anglo-neologizmusok szemantikai tartalmának leírására, helyesírási változataira, ezek előfordulási arányaira, esetleges szinonimáira, továbbá a német nyelvi kontextusban történő asszimilációs folyamataira.

Abstract

Language change, especially the appearance of neologisms, has long been the subject of linguistic research. As a result of the changes occurring in the social life of a linguistic community, new phenomena are constantly arising. The nominations of new subjects, activities etc. usually come from a language version of English as loan words into the German language use. The aim of the study is to present and analyse some new nominations appearing in German standard language in the last two decades in the field of active tourism. The analysis details the semantic content of selected new anglo-neologisms, their spelling variants, their occurrence rates, possible synonyms, furthermore, their assimilation processes in the German language context.

---

* Csák Éva Tel. +36 56/510-300
E_mail cím: csak.eva@pk.uni-neumann.hu

1. Bevezető gondolatok

A neologizmuskutatás egyik legfontosabb feladata az egyes nyelvekben újonnan megjelenő lexémák feltárása, csoportosítása, rendszerezése és a nyelvhasználatban betöltött szerepük folyamatos nyomon követése. Klasszifikációik kiindulópontját általában a keletkezés célja és módja határozza meg. Létrejöttük motivációja elsősorban valamilyen új eszköz, tárgy, foglalkozás vagy eljárás megjelenése lehet. Egy új jelenség megjelölésére kialakulhat egy merőben új formatíva, vagy a már meglévő lexikai egységek segítségével, különböző affixációs eszközökkel, szóösszetétellel illetve szószerkezettel megalkotott új lexikai egység. Számos esetben tanúi lehetünk bizonyos lexikai egységek jelentéstartalmának új jelentéskomponenssel történő bővülésére vagy jelentéskörének szűkülésére. A szemantikai kiterjedés változásával párhuzamosan módosulhat a lexéma stílusértéke, stilisztikai színezete is.

A jelölési hiányokat betöltő nominációk napjainkban azonban leggyakrabban az angol nyelv valamely változatából jövevényszóként jelennek meg a befogadó nyelvekben. Tanulmányomban egy dinamikus megújuló cselekvéstérben, az aktív turizmusban keletkező új lexémák német nyelvi kontextusban történő asszimilációs folyamatai bemutatására vállalkozom néhány példán keresztül.

2. A neologizmuskutatás német vonulata

Dieter Herberg neologizmus-kutató nevéhez fűződik az a felfogás, hogy vizsgálódásaink során új szavak helyett inkább új lexikai egységekből, új lexémákból kell kiindulnunk, melyeknek tartalmi oldala a jelentés, formai oldala pedig a hangtanilag és grafikusán megvalósult formatíva, illetve jelsor (Herberg 1988). Neoszemantizmus alatt egy olyan lexémát ért, amely jöllehet egy korábban létező formatíva, de új szemantikai komponenssel bővült, és az eredeti jelentéstartalomhoz hozzáadódott.

Azokat az új lexémákat, amelyek egy új jelenség, tárgy vagy eszköz megjelenésével közel egy időben kerülnek a nyelvhasználatba, Minya nyomán a magyar nyelvészeti körökben szükségszerű neologizmusoknak nevezzük (Minya 2003). A szükségszerűség által megfogalmazott kritériumrendszer egyes német nyelvészek azonban nem mindig tartják helytállóknak. A szükségletkölcsonzés és luxuskölcsonzés kettéválasztása Donalies szerint azért nem megfelelő, mert minden idegen szó valamilyen szükséglet alapján kerül kölcsonzésre (Donalies 1992), legyen az jelölési hiányt betöltő szükséglet vagy stilisztikai színezet változtatására irányuló igény.

A 90-es években megalakult a mannheimi Német Nyelvtudományi Intézetben (Institut für Deutsche Sprache, Mannheim) egy neologizmuskutató-csoport Dieter Herberg, majd a későbbiekben Doris Steffens vezetésével. Herberg figyelemre méltó vizsgálatokat végzett az új lexémák szótörténetéről, a neologizmusok keletkezési körülményeiről, integrálódási folyamatairól, változataikról és szinonimáiról (Herberg 2001). A kutatócsoportban sor került a neologizmus egységes fogalom-meghatározására (Steffens 2001, Herberg 2002, Steffens 2003, Herberg – Kinne – Steffens 2004, Steffens 2005, Steffens 2006), mely elfogadottá vált a magyarországi germanisztikában is (Knipf-Komlósi – Rada – Bernáth 2006).

„Ein Neologismus ist eine lexikalische Einheit bzw. eine Bedeutung, die in einem bestimmten Abschnitt der Sprachentwicklung auf Grund kommunikativer Bedürfnisse in einer Kommunikationsgemeinschaft aufkommt, sich ausbreitet, als sprachliche Norm allgemein akzeptiert und in diesem Entwicklungsabschnitt von der Mehrheit der Sprachbenutzer über eine gewisse Zeit hin als neu empfunden wird.“ Eszerint neologizmus lehet új szó, új szóösszetétel vagy egy meglévő szó új jelentése, amely a nyelvfejlődés egy bizonyos szakaszában, egy kommunikációs közösségben keletkezik, elterjed, és a nyelvhasználók többsége nyelvi normaként általánosan elfogadja és egy bizonyos ideig újnak érzi” (Herberg: 2002: 195)*.

A nyelvtudományi intézet a „Lexikai innovációk” (*Lexikalische Innovationen*) című projektjén belül korszerű korpusznyelvészeti módszerek segítségével hívásával dolgozza fel a német nyelvben meghonosult lexikai egységeket. A kutatások eredményeképpen korpuszalapú neologizmus-szótárak jelentek meg nyomtatott formában. Elsőként a 90-es évek neologizmuskészletét felölelő

* saját fordítás

értelmező szótár látott napvilágot (Herberg, Kinne, Steffens 2004), melyet a 2000-es évek neologizmusait bemutató kötet követett (Steffens, Al-Wadi, 2013).

3. A Német Nyelvtudományi Intézet korpusznyelvészeti eszköztára és kutatásom módszerei

A Német Nyelvtudományi Intézet empirikus kutatásainak alapját képező elektronikus referenciakorpusz (*Das Deutsche Referenzkorpus / DeReKo*) számos német nyelvű korpusz gyűjteménye, mely 31.68 milliárd (2017.03.08-i állapot) szövegszóval a világon egyedülálló német nyelvi, mind tudományos, mind ismeretterjesztő szövegtípusokból álló adattár. Az adatok a COSMAS II adatkereső eszközön keresztül kérdezhetők le. Az intézet neologizmus-kutatócsoportja folyamatosan viszi fel az új lexémákat a korábban „*lexiko: Wissen über Wörter*”, jelenleg *OWID (Online-Wortschatz-Informationssystem-Deutsch)* elnevezésű korpuszalapú információs rendszerbe. Ezt követték azok a mélyreható lexikográfiai munkák, melyeknek eredményeképpen az új címszavak szócikkeikkel együtt immár elektronikus formában kerülnek be a neologizmus-szótárba. A folyamatosan frissülő online-szótár 2014-ben vált elérhetővé a nyelvészek illetve a nyelvi változások iránt érdeklődő széles közönség számára.

Korábban már magam is kísérletet tettem az idegenszó-kölcsönzés néhány kérdésének morfo-szintaktikai és lexiko-szemantikai szinteken történő feldolgozására és részletesen elemeztem az angol eredetű neologizmusok megjelenésének okait és szövegkörnyezeten belüli szerepeit a német, orosz és magyar turisztikai-szállodaipari szaknyelvi színtereken (N. Csák 2010). Tekintettel arra, hogy az akkor vizsgált egymillió szövegszavas elektronikus korpuszom 2008-ig reprezentálja a nyelvhasználatot a turisztikai-szállodaipari szaknyelvi körökben, kézenfekvő számomra, hogy tíz év eltelte után frissítsem és aktualizáljam kutatásaim akkori eredményeit. Vizsgálódásaimhoz az *IDS Lexikalische Innovationen* c. projekt kutatásai, azon belül is a kétezres évek (*Nullerjahre / Zehnerjahre*) gyűjteményeinek szócikkei nyújtottak kiindulópontot. Ezekből a listákból válogattam ki az adott szaknyelvi közegben jellemzően előforduló anglo-neologizmusokat. A kiválogatott lexémák asszimilációs folyamatát a találatok kontextusközlő példatárának áttekintésével, illetve a COSMAS II eszköz segítségével bővített korpuszvizsgálat módszerével vizsgáltam a *DeReKo* korpuszban.

4. Kutatási kérdéseim

Jelen tanulmányban az aktív turizmus területén újonnan megjelenő wellness-, sport-, és szabadidős tevékenységek nominációit emelem ki. Kutatásom jelenlegi szakaszában az *OWID* szótár 2000-es évek első és második évtizedéhez kapcsolódó 680, illetve 140 címszóhoz tartozó szócikkét tanulmányoztam át. A vizsgálat után a megállapítható volt, hogy az aktív turizmus fogalmkörébe illeszkedő új cselekvéseket szinte kivétel nélkül az *-ing* szuffixummal alkotott főnevekkel (gerundiumokkal) jelölik meg a nyelvhasználók. Előfordulásaik számarányai alapján nyolc tevékenységet választottam ki, és a következő kérdésekre kerestem a választ:

- Milyen módon épültek be a kiválasztott anglo-neologizmusok a német nyelvű szövegkörnyezetbe?
- Mi lesz az új főnevek grammatikai neme?
- Mely új képzett szavak, szóösszetételek és szószerkezetek keletkeznek az adott tevékenységet végzők és a cselekvés végrehajtásához szükséges eszközök jelölésére?
- A német nyelvű szövegkörnyezetbe történő beépülés során mely szóalkotási elemek a leggyakoribbak?
- Léteznek-e egy adott új jelenség jövevényszóval történő megnevezésének belső keletkezésű szinonimái?

5. Nyolc neologizmus vizsgálata német nyelvi kontextusban

A továbbiakban a kiválasztott nyolc, a 2000-es években megjelent és meghonosult anglo-neologizmus mentén válaszolom meg kutatási kérdéseimet.

5.1. Glamping

Az új lexéma a 2010-es évek neologizmusának tekinthető. Luxus kivitelezésű kempingekben és lakókocsikban történő, de mégis a természethez, főként állatokhoz közeli kempingezést jelöl, vö.:
 „Der Trend des Glamping ist in Holland und Großbritannien schon sehr stark, er wird sich aber auch in Deutschland durchsetzen“ (Süddeutsche Zeitung, 09.08.2012)

A vizsgált lexéma a glamorous és a camping szavak összevonása által keletkezett. A DeReKo korpuszban 160 szóelőfordulással jelenik meg. Grammatikai neme első sorban funkcionális analógia alapján jöhetett létre: das (neutrum). A 80-as évek elejéig a kutatók megegyeztek abban, hogy a nyelvtani nem egyetlen szabály érvényesülése által jön létre. Azt feltételezték, hogy a beáramló anglicizmusok csupán szemantikai analógia alapján kapják meg névelőjüket, tehát pl. a der Song a der Gesang, a die Band a die Kapelle analógiájára lett hímnemű, illetve nőnemű. Felmerült azonban az a kérdés, hogy mi alapján lett hímnemű a pl. der Speed (die Geschwindigkeit), és a der Drink (das Getränk) jövevényszavak. A nyelvtani nem kialakulásánál számos tényező együttes hatása érvényesül (Schlick 1984/1985) és nehéz megállapítani, hogy a szabályszerűségek milyen arányban felelősek a nem kialakulásáért.

A korpuszban további szóösszetételek, főként hibridképződmények fordulnak elő: Glamping-Webseiten, Glamping-Urlaub. Az -er főnévképző szuffixummal a cselekvőt jelöli a der Glamper új lexéma (22 találat). Megjelenik a német igeképző szuffixummal képzett új ige: glampen (3 találat), de előfordulási arányait tekintve nem tekinthető még a nyelvhasználók többsége által elfogadott neologizmusnak, ragozott formái még nem kerültek be az írott nyelvi korpuszba. A németesített glampen ige azonban helyenként ismét főnevesült: Das Glampen (6 találat) és szinonimaként bukkan fel a Glamping mellett. Tekintettel a lexéma magas újdonságértékére, belső keletkezésű szinonimái még nem alakultak ki.

5.2. Aquacycling (Aqua Cycling, Aqua-Cycling)

Az új lexéma a 2000-es évek első évtizedének neologizmusa és zenei aláfestéssel vezetett csoportos, az úszómedence alján elhelyezett kerékpárokon végzett edzést jelöl, vö.:

Das sogenannte Aquacycling findet auch in der Uckermark immer mehr Anhänger. Angeboten wird der Kurs unter anderem im Aquarium in Schwedt. (Nordkurier, 27.04.2016)
Aquacycling – Velofahren auf einer Art Hometrainer im Wasser. (Die Südstschweiz, 31.05.2016)

Eleinte külön írt, nagybetűs formában (*Aqua Cycling*, 9 találat) majd új szóösszetételként kötőjellel (*Aqua-Cycling*, 48 találat), végül egybeírva (*Aquacycling*, 45 találat) fordul elő. Grammatikai neme: *das* (neutrum). A korpuszban mindössze egy szóösszetételt találtam: *Aqua-Cycling-Kurse*. Az -er főnévképző szuffixummal a cselekvőt jelölő *der Aqua-Cycler* ugyancsak egyszer fordul elő ellentétben az *Indoor-Cycler* (10 találat) lexémával. Az *Indoor-Cycling* egyénileg végezhető sportág, továbbá régebben került a német szóhasználatba. Érdekességként jegyzem meg viszont, hogy a *das Aqua-Cycle* nem a fentebb leírt sportág eszközét, hanem a már korábban elterjedt vízi biciklihez hasonló szabadidős tevékenységek során használt járművet jelöl. A német igeképző szuffixummal képzett, szóban helyenként már előforduló *aquacyceln* ige még nem került be az írott nyelvhasználatba, holott a korábban elterjedt, hasonló hangalakú *Recycling* lexéma igésített változata (*recyceln*) már széles körben elfogadott, újdonságerejét lassan elveszti, igeként használatos ragozott formákban is.

5.3. Nordic-Walking (Nordic Walking, Nordicwalking)

Az új lexéma a 2000-es évek első évtizedének neologizmusaként dinamikus terjedő szóösszetétel. Átalakított sítótok segítségével történő, a mozgásszerveket tehermentesítő sportként üzött tempós sétát jelöl, vö.:

Experten warnen davor, einfach so mit dem Nordic Walking anzufangen: Man kann sich eine falsche Technik angewöhnen - dann kann man sogar Beschwerden bekommen. In jedem Fall empfehlenswert ist es, einen Grundkurs zu machen oder sich einer Gruppe anzuschließen. (Mannheimer Morgen, 29.10.2005)

Változatai a DeReKo korpuszban: *Nordic Walking* (160 találat), *Nordic-Walking* (3905 találat), *Nordicwalking* (52 találat). Grammatikai neme: *das* (neutrum). A korpuszban további szóösszetételeket, hibridképződményeket találtam, pl. *Nordic-Walking-Einführung*, *-kurs*, *-Fans*, *-Wandertag*, *-Trainerin*, *-Technik*, *-und Walking-Treff*. A *Walking* még a 90-es évek neologizmusaként terjedt el (36073 találat), és dinamikus karmozgással végzett intenzív járást jelent. Az *-er* főnévképző szuffixummal a cselekvőt jelölő *der Walker* főnév (49072 találat) már átkerült a neologizmusztótarból az általános szótárba (Duden Onlinewörterbuch) kodifikált lexémaként, neologizmus-státuszát elveszítette. Még a 90-es években jelenik meg a német igeképző szuffixummal képzett új lexéma: *walken*. Először a participium (*gewalkt*) került használatba, majd folyamatosan elterjedtek egyéb ragozott alakjai, a jelen idő egyes szám első személy (*walkt*), az egyszerű múlt idő (*walkte*) és végül a melléknévi igenév (*walkend*). A *Nordic Walken* (566 találat), *Nordic-Walken* (96 találat), *Nordicwalken* (6 találat) gyakorta szinonimaként él tovább a *Nordic Walking* összetétel mellett. Tekintettel a *walken* ige már korábbi meghonosulására, belső keletkezésű szinonimái nem alakultak ki.

5.4. Nordic Blading (Nordic-Blading, Nordicblading)

Az új lexéma a 2000-es évek első évtizedének neologizmusa, mely átalakított sítótok segítségével történő, a mozgásszerveket tehermentesítő sportként üzött görkorcsolyázást jelöl, pl.: *Die Sportarten N o r d i c B l a d i n g und Nordic Walking entwickeln sich, so der Landesskiverband, zur beliebten Sportart. Nordic Blading ist Inline-Skaten mit speziellen Stöcken, Nordic Walking Gehen oder Laufen mit speziellen auf die Körpergröße abgestimmte Stöcken. Im Bereich Nordic Blading bildet der Verband Trainer aus. So am 17./18. August in Koblenz und am 21./22. September in Emmelshausen.* (Rhein-Zeitung, 04.07.2002)

Változatai a DeReKo korpuszban: *Nordic Blading* (323 találat), *Nordic-Blading* (65 találat), *Nordicblading* (0 találat). Grammatikai neme: *das* (neutrum). A korpuszban további szóösszetételeket nem találtam. Az *-er* főnévképző szuffixummal lérejött főnév a cselekvőt jelöli: *Nordic Blader / Nordic-Blader* (7+9 találat). A *Nordic-Bladen* *-en* igeképző szuffixummal képzett lexéma mindössze kétszer fordul elő a korpuszban.

5.5. Geocaching (GeoCaching, Geo Caching)

Az új lexéma a 2000-es évek első évtizedének neologizmusa. Olyan szabadidős tevékenységet jelöl, amely során egy előzetesen elrejtett kincset kell interneten megadott GPS-koordináták segítségével megkeresni, vö.:

G e o c a c h i n g, die moderne Art der Schatzsuche, ist auch bei Kindern sehr beliebt und eine gute Möglichkeit, sie für die Natur, die Vulkane und Steinbrüche im Vulkanpark zu begeistern. (Rhein-Zeitung, 12.10.2011)

Előfordulása a DeReKo korpuszban: *GeoCaching* (9 találat), *Geo Caching* (4 találat), *Geocaching* (2427 találat). Grammatikai neme: *das*: (neutrum). A korpuszban további szóösszetételek nem lelhetők fel. Az *-er* főnévképző szuffixummal képzett főnév a cselekvőt jelöli: *Geocacher* (695 találat), *Geocacherin* (14 találat). Feltűnik a német igeképző szuffixummal képzett új ige: *geocachen* (6 találat). Egyelőre csak főnévi igenévként használatos, ragozott formák nem alakultak ki. Az új ige azonban ismét főnevesült: *das Geocachen* (113 találat) és szinonimaként él tovább a *Geocaching* mellett. Hasonló jelentésű, belső keletkezésű szóösszetétel a *GPS-Schnitzeljagd*, *moderne Schatzsuche mit GPS-Hilfe*, *Schatzjagd*, mivel a lexémák korábban léteztek hajtóvadászat ill. az erdei futóverseny értelemben.

5.6. Kitesurfen

Az új lexéma a 2000-es évek első évtizedének neologizmusának tekinthető és a szörfözés azon formáját jelenti, amely közben a szörfözőt két kötél felengedett sárkány emel fel a víz felszínéről és lendít a magasba, vö.:

„Ich habe einmal Münchner getroffen, die extra zum K i t e s u r f e n nach Podersdorf kommen. Aus Österreich strömen die Surfer von überall zu uns, weil es eben Topbedingungen am Neusiedler See gibt.“ (Burgenländische Volkszeitung, 21.02.2013)

Előfordulása a DeReKo korpuszban: *Kitesurfen* (1046 találat). Grammatikai neme: *das*: (neutrum). A korpuszban további egy-egy szóösszetételt találtam a *Kitesurf*- előtaggal: *Kitesurf-Gigant*, *Kitesurf-Kurse*, *Kitesurf-Küken*. Az *-er* főnévképző szuffixummal a cselekvőt jelöli a *der Kitesurfer* főnév (804 találat). A *surfen* / *windsurfen* igék évtizedekkel ezelőtt terjedtek el a német nyelvhasználatban, neologizmus-státuszukat elvesztették, normaként elfogadottak, ragozott alakjai meghonosultak és általános szótárakban kodifikált lexémaként szerepelnek. A *kitesurfen* ragozott alakjai azonban a korpuszban nem lelhetők fel. Szinonimaként használatosak még a további lexémák: *Kiteboarding*, *Kitesurfing*, *Kiting*, *Kiten*, továbbá a *Drachen*- előtaggal keletkezett *Drachensurfen* (9 találat), de konkurencia-változatnak a szóelőfordulások aránya alapján nem tekinthető.

5.7. Canyoning

Az új lexéma a 90-es éve végén megjelent neologizmusként vizes szakadékokon való átkelést jelöl, általában járva, mászva, de akár úszva vagy ugrások kíséretével, vö.:

C a n y o n i n g oder *Eisklettern in atemberaubenden Schluchten, organisiertes Bungee-Jumping von der Pitzenklammbrücke (die TT berichtete) oder die Downhill-Strecke für Mountainbiker in Roppen locken zusehends mehr Gäste aus dem In- und Ausland.* (Tiroler Tageszeitung, 24.04.1997)

Előfordulása a DeReKo korpuszban: *Canyoning* (2028 találat) Grammatikai neme: *das*: (neutrum) A korpuszban további szóösszetételek jelennek meg: *Canyoning-Touren* (121 találat), *Canyoning-Führer* (66 találat). Az *-er* főnévképző szuffixummal keletkezett cselekvőt jelölő főnév (*der Canyoner*) egyszer fordult elő. Szinonimaként használatos még a belső keletkezésű *schluchteln* ige (4 találat), de konkurencia-változatnak nem tekinthető.

5.8. Beer Biking – Bierbike (Bier-Bike)

Az új lexéma a 2000-es évek első évtizedének neologizmusa. Nem a cselekvést megnevező lexéma tekinthető újszerűnek, hanem maga az eszköz, amellyel a cselekvést végzik, így kulcsszóként ebben a formában került a neologizmus-szótárba. Pulttal, sörcsapolóval és zenei berendezéssel ellátott, max.16 ülőhellyel rendelkező jármű, amelyet egy fő kormányoz, a vendégek viszont pedállal hajtanak, vö.:

Doch vielleicht ist es auch einfach eine Frage der Toleranz. Denn möglicherweise nützen Bierbikes dem Tourismus mehr, als den meisten BerlinerInnen bewusst und lieb sein kann. (Die Tageszeitung, 19.10.2012)

Előfordulása a DeReKo korpuszban: *Bierbike* (217 találat), *Bier-Bike* (19 találat). Grammatikai neme: *das* (neutrum) elsősorban szemantikai analógia alapján: *das (das Fahrrad)*. A *-Bike* utótag asszimilálódása a *Mountain-Bike* elterjedésekor történt meg. A korpuszban további szóösszetételek nem lelhetők fel. A cselekvést jelölő, szóban használatos *Bierbiking* / *Bierbiken* nem került be az írott nyelvbe. Az *-er* főnévképző szuffixummal képzett főnév a cselekvőt jelöli, de előfordulási aránya csekély: *Bier-Biker* (1 találat), *Bierbiker* (5 találat). Szinonimaként jelenik meg a *Partybike* új főnév 6 találattal és a belső keletkezésű *Bierrad* (4) / *Bierradler* (2) melyek használata konkurencia-változatként nem jelentős.

6. Összegzés

Az általam vizsgált nyolc anglo-neologizmus aktív turisztikai nyelvhasználói közegekben a legfrekvenciáltabb előfordulási arányokkal rendelkezik. Helyesírási és nyelvi kompatibilitási vonatkozások alapján a következők állapíthatók meg: Az újonnan megjelenő, német nyelvi szöveggörnyezetbe beépülő, cselekvéseket és eszközöket jelölő főneveknek több helyesírási változata él együtt párhuzamosan. Az asszimilációs folyamat ebben a szakaszában még nehezen jósolható meg, hogy melyik helyesírási forma rögzül és kerülhet át a későbbiekben neologizmus-gyűjteményekből általános nyelvi szótárakba. A nyelvtani nem kialakulása is egy hosszabb folyamat eredménye. A vizsgált lexikai egységek esetében a funkcionális és a szemantikai analógia számít mérvadónak. Az integráció során az új alakulatok gyakran német hangalakú elő- és utótaggal bővülnek hibrid szóösszetételekké. A legtermékenyebb szóalkotási mód az *-er* főnévképző

szuffixummal történő szóképzés, ezzel egy időben megjelennek a nőnemű változatok is. Az *-en* igeképző szuffixummal könnyen beolvad a jövevényszó a német kontextusba, ezt követően megjelennek a ragozott alakok is, főként participiumok és melléknévi igenevek formájában. A ragozott alakok megjelenése előbb bekövetkezhet abban az esetben, ha már egy szóelem egy más, korábban meghonosodott anglicizmus részeként szokványossá vált a nyelvhasználatban. Belső keletkezésű, német nyelvi elemekből álló szinonimák vagy konkurencia-változatok keletkezése a vizsgált nominációk esetében csekélynek mondható.

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozunk a kutatás támogatásáért, amely az EFOP-3.6.1-16-2016-00006 „A kutatási potenciál fejlesztése és bővítése a Neumann János Egyetemen” pályázat keretében valósult meg. A projekt a Magyar Állam és az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával, a Széchenyi 2020 program keretében valósul meg.

Acknowledgement

This research is supported by EFOP-3.6.1-16-2016-00006 "The development and enhancement of the research potential at John von Neumann University" project. The Project is supported by the Hungarian Government and co-financed by the European Social Fund.

Irodalomjegyzék

- [1] Donalies, Elke (1992): Hippes Hopping und Toughe Trendies. Über „(neu)modische”, noch nicht kodifizierte Anglizismen in deutschsprachigen Female-Yuppie-Zeitschriften. In: Deutsche Sprache. Jg. 20. 2. 97-110.
- [2] Herberg, Dieter (1988): Neologismen – lexikologisch und lexikographisch betrachtet. In: Sprachpflege. Jg.37. 8.109-112.
- [3] Herberg, Dieter (2001): Neologismen der Neunzigerjahre. In: Gerhard Sticker (Hrsg.) Neues und Fremdes im deutschen Wortschatz. Jahrbuch 2000 des Instituts für Deutsche Sprache. Berlin. S. 89-104.
- [4] Herberg, Dieter (2002): Neologismen in der deutschen Gegenwartssprache. Probleme ihrer Erfassung und Beschreibung. In: Deutsch als Fremdsprache. 4. 195-200.
- [5] Herberg, Dieter / Kinne, Michael / Steffens, Doris (2004): Neuer Wortschatz. Neologismen der 90er Jahre im Deutschen. Unter Mitarbeit von Elke Tellenbach und Doris al-Wadi. XXXIX/394 S. Berlin/New York. de Gruyter. (Schriften des Instituts für Deutsche Sprache 11).
- [6] Knipf-Komlósi Erzsébet / Rada Roberta / Bernáth Csilla (szerk.) (2006): Aspekte des deutschen Wortschatzes, Ausgewählte Fragen zu Wortschatz und Stil. Bölcsész Konzorcium. ELTE. Budapest.
- [7] Minya Károly (2003): Mai magyar nyelvújítás. Szókészletünk módosulása a neologizmusok tükrében a rendszerváltozástól az ezredfordulóig. Tinta könyvkiadó. Budapest.
- [8] N. Csák Éva (2010): Neologizmusok a szállodaiipari szaknyelvben. Német – magyar, német – orosz egybevetés. PhD-értekezés. Veszprém, Pannon Egyetem.
- [9] Schlick Wolfgang (1984/1985): „Diese verflixte englische Geschlechtslosigkeit!” Zur deutschen Genuszuweisung bei neueren Lehnsubstantiven aus dem Englischen. In: Muttersprache. 3-4. 193-221.
- [10] Steffens, Doris (2001): Muss man sich das Wort Samenraub merken? Zu einigen neuen Wörtern des Jahres 2001. In: Sprachreport. 4. 2-5.
- [11] Steffens, Doris (2003): Nicht nur Anglizismen. In: Sprachreport. 4. 2-9.
- [12] Steffens, Doris (2005): Vom Print- zum Internetwörterbuch. Das Projekt Neologismen. In: Sprachreport. 3. 10-11.
- [13] Steffens, Doris (2006): Klicken, bis der Arzt kommt. In: Deutschunterricht 1. 28-36.
- [14] Steffens, Doris / al-Wadi, Doris (2013): Neuer Wortschatz. Neologismen im Deutschen 2001–2010. 2 Bände, LVII/577 S. Mannheim, Institut für Deutsche Sprache.
- [15]

Források

- [16] Duden Online-Wörterbuch
<http://www.duden.de/woerterbuch>
- [17] Online-Wortschatz-Informationssystem-Deutsch, Mannheim
http://www.owid.de/service/stichwortlisten/neo_00
http://www.owid.de/service/stichwortlisten/neo_10